

30. výročí sametové revoluce – červen 1989

Několik vět, Sověti odjíždí, poprava

Žďárské noviny již pošesté přináší seriál k letošnímu 30. výročí sametové revoluce. Zde je červen 1989 doma i v zahraničí. Světu přináší zásadní události, systém u nás se začíná otřásat.

■ Lenka Kopčáková

Svět ohromí masakr studentů v Pekingu, u nás je vykonána poslední poprava. Premiér přiznává propad ekonomiky, zemí se šíří petice Několic vět. Z olomouckých kasáren odjíždí první sovětsí vojáci. Naši svazáci míří na světový festival do Korey...

Opět čerpáme ze vzpomínek a archivů žďárského dizidenta Víta Bohumila Homolky, z Kroniky města, ze Zpravodaje, z dobového tisku uloženého ve žďárském Státním okresním archivu, z Wikipedie a z webů Ústavu pro studium totalitních režimů a www.totalita.cz.

Československo Svazáci míří na Šumavu

Již od konce 60. let se střídavě ve Vimperku a Sušici vždy koncem června koná jedna z největších akcí Socialistického svazu mládeže – Setkání mládeže na Šumavě. Obvykle se účastní na pět tisíc mládežníků z ČSSR i zahraničí.

Reakce na Několic vět

Dne 29. června předává opozice čs. sdělovacím prostředkům text právě zformulované petice Několic vět. Den nato Svobodná Evropa a zahraniční média petici zveřejňují a vyzývají čsl. veřejnost k zahájení svobodné diskuse o hlavních problémech své země. Několic vět může podepsat každý, kdo souhlasí s se zněním otevřené petice.

Požaduje propuštění politických vězňů, ukončení omezování osobní svobody a odstranění cenzury. Respektování věřících, zahájení diskuse o životním prostředí a také o 50 letech, Pražském jaru a normalizaci.

PODVODNÝ promotér se na nainvitovaných svazarmovcích napakoval a ufrnul do Turecka. Zdroj: archiv V. B. Homolky

SETKÁNÍ svazáků na Šumavě.

zaci. Název petice vymyslel Jiří Křižan. První podpisy patří jemu, Stanislavu Devátému, Václavu Havlovi a Alexandru Vondrovi.

Již v den zveřejnění podepíše Několic vět na dva tisíce osob. Později se připojí i známí zpěváci a herci jako Hana Zagorová, Zdeněk Svěrák, Rudolf Hrušínský, Jan Čenský, Jiří Bartoška, Ivan Trojan či Martin Stropnický. Přestože Několic vět nevybízí ke změně vlády, ani není zpochybněna ústavně daná vedoucí úloha KSČ, státní orgány zahájí protikampaň.

Předsednictvo ÚV KSČ rozesílá dálnopisy všem vedoucím okresním a krajským tajemníkům. Obsahují plné znění petice a vyzývají k „příjetí potřebných politických opatření k zamezení šíření a podpisů“. S obsahem petice může být dle nařízení ústně seznámen jen nezbytný okruh funkcionářů...

Rudé právo hlásá „Kdo seje vítr, sklízí bouři“. Iniciátory petice označí za rozvraceče přestavby. StB má napilno při domovních prohlídkách a postizích disidentů. Na podzim už je pod peticí podepsáno 40 tisíc lidí.

Odjíždí sovětsí ženisté

Od brzkého rána 20. června je v olomouckých kasárnách živo. Vláda SSSR rozhodla o stažení části svých vojsk z ČSSR. Jako první odjíždí kolona ženijní techniky se stovkou vozidel. Když se „nalodí“ do vagónů na olomouckém nákladním nádraží, s asi 300 vojáky a důstojníky se přichází rozloučit okresní stranici a pionýři s kytičkami rudých karafiátů.

HYDRAULICKÉ válce ze Žďasu pro vodní dílo Gabčíkovo.

Zdroj: archiv SOKA (podnik. časopis Žár)

Ilustrační foto: Zdeněk Jungvirt

Z území ČSSR bude v r. 1989 staženo celkem 1.500 vojáků, 192 tanků a 20 bojových letounů Sovětské armády.

Ošálil svazarmovce

Začíná jedna z novodobých podvodných afér. Na brněnský Svazarm přichází údajný zaměstnanec brněnského kulturního střediska Jiří Suchý a nabízí několik levných koncertů po 100 tisících Kčs, které se odehrají přímo v brněnském klubu (dnešní Sono Centrum).

Jde o rockové koncerty americké skupiny Bon Jovino a britské skupiny Marillion. Svazarmovci jsou nadšení. Zvláště, když vstupenky dokáže Suchý sehnat jen po 50 Kčs. Promotéři bez váhání vyplatí zálohu 100 tis. Kč... Když se však svazarmovci posleze informují u anglického managementu, zjišťují, že skupina koncertuje za 3 milióny korun, ne za sto tisíc! Svazarmovcům nezbyvá než akci odpískat... Nadějný promotér Suchý mizí i s 650 tisíci „vydělaných“ korun v Turecku. Do Čech se vrátí až po všeobecné amnestii v roce 1999.

Taktická cvičení

Probíhají letní taktická cvičení Armády ČSSR a jednotek motostřeleckého svazku v obraně. Hosty jsou důstojníci Spolkové armády Rakouské republiky. Na cvičení přijíždí i inspekce kanadských důstojníků. Cílem tzv. Stockholmského dokumentu je posílení evropské bezpečnosti, spolupráce a důvěry. Cvičení mohou tentokrát přihlížet i členové Čsl. mírového výboru.

Do Korey míří i svazák ze Žďárka

Na 13. Světový festival mládeže a studentstva odlétá z Ruzyně několik výprav delegátů Socialistického svazu mládeže. Letadlo v hlavním městě Korey Pchjongjangu přistane za 12 hodin... Naši mladí účastníci se chystají diskutovat o životním prostředí a mládežnické turistice. Delegátem za okres Žďár nad Sázavou je Ladislav Regent z Kuklíku u Sněžného. Vybrala jej okresní konference SSM. Pracuje v radiolokačním středisku řízení letového provozu ČSSR na Buchtově kopci.

Zahraníčí

Ten, co se postavil tankům

PROSTÝ muž s taškami zastavil v Pekingu tanky. Archivní foto: AP Photo/Jeff Widener

Vlastním tělem zastavuje kolonu tanků čínské armády, která krátce předtím krvavě potlačila povstání na náměstí Nebeského klidu.

Před vedoucí tank vstupuje muž v bílé košili s nákupními taškami. Nenechá tanky projet, dokonce se vyšplhá na kapotu toho prvního v koloně a křičí na vojáky: „Proč jste tady!...“

Fotografie obletí svět a muž s taškami prosluje jako „ten, co se postavil tankům“. Světová média začnou po prostém hrdinovi pátrat. Několic mužů ho strhlo z tanku a odvezlo... Dlouho se neví, zda muž vůbec žije. Dle posledních zjištění byl „tankový muž“ celých 28 let vězněn.

K hlavnímu zásahu armády proti lidovému povstání dochází v noci ze 3. na 4. června 1989. Čínské studenty a intelektuály inspirují události ve východní Evropě a požadují demokratizaci společnosti. Vláda však vyhlásuje stanné právo a výjimečný stav v hl. městě Pekingu. Proti demonstraci je nasazeno na 200 tisíc vojáků. Protesty po předchozím neúspěšném vyjednávání ukončuje armáda tvrdým zásahem. Výsledkem je krvavá změť.

Ze země jsou vyhoštěna zahraniční média a domácí tisk je pod pečlivou cenzurou. Oficiální údaje o počtech obětí při potlačování povstání se různí. Oficiální čínské zdroje uvádí max. 300 obětí. Dle nedávno odtajněných britských dokumentů však na náměstí Nebeského klidu zemřelo víc jak 10 tisíc lidí.

Krátce

■ ČSSR již 37. rokem slaví Mezinárodní den dětí. V Praze se koná setkání dětí a mládeže s názvem Praha patří pionýrům.

■ StB rozebrala schůzi 70 aktivistů Hnutí za občanskou svobodu. Diskutovali o nové ústavě a úpravách čs. právního řádu.

■ Charta 77 protestuje dopisem adresovaným Velvyslanectví Čínské lidové republiky proti masakru studentů v Pekingu. Památku mrtvých uctí asi čtyřicetka mladých lidí na Karlově mostě a před velvyslanectvím ČLR.

(Pokračování na str. 23)